

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus V. Incarnatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Miscellanea.

Habitu, victu, & instructu, sensu, ipsò denique Sermone, proavis renuntiãstis. Laudatis semper antiquitatem, & novè de die vivitis. Tertullianus Apologet, adv. Gentes.

Quoniam mores, ac vitia, regis imitari, genus obsequij iudicatur; abiecerunt omnes pietatem, nè exprobrare regi scelus viderentur, si piè viverent. Lactantius lib. 5. div. Instit. de justitia.

TITULUS V. INCARNATIO.

§. I.

Figuræ.

Ex Veteri.

Factum est vespere, & manè, dies unus. Gen. 1. 5. Quando Filius DEI recepit humanitatem, tum factum est vespere, & manè dies unus; id est, DEUS & homo, facta est una Persona. S. Vincent. Ferr. serm. f. 6. post Lactare.

Cum audisset vocem Domini DEI deambulantis in paradiso. Gen. 3. 8. - *Adam ubi es?* Ambulat immensus? deambulans hanc reliquit ubi actionem, & illam acquirit. Quomodo infinite sapiens quarit: *ubi es?* Tertull. lib. de Prax. Edificabat autem DEUS, ut nobis fidem sterneret, etiam affectus humanos. Sciebat jam tunc suscepturus etiam ipsas substantias hominis, carnem, & animam, interrogare quasi ignorans: *Adam ubi es?* Si ergo DEUS ita se probat, quomodo tu DEUS futurus ex JESU Natalitio; non curas te coercere, an possis DEI actiones amulari? Escobar t. 3. Colloq. Chr. obs. 4.

Fac tibi arcam. Genes. 6. 14. Quod dicit, fac tibi arcam, consilium Patris potest intelligi ad Filium, de assumptione carnis. Ven. Beda hic.

Det tibi DEUS de rore celo, & de pinguedine terra. Gen. 27. 28. Deprecatur rorem cœli, & pinguedinem terræ. Indicanthæc Domini Christi per rorem quidem Divinitatem; per pinguedinem autem terræ Humanitatem à nobis acceptam. B. Theodoretus q. 81. in Gen. Ros Christi Divinitas, pinguedo terræ Humanitas. *Rorate cœli de super.* de Ponte in Cant. Exh. 15. §. 3.

Adoravit Israel DEUM, conversus ad lætuli caput. Gen. 47. 31. quia, ut notat S. Hieron. caput lætuli habebat orientem versus, ad quem respiciens adorabat Christum venturum; de quo dicitur: *vir Oriens erit nomen ejus.* de Ponte in Cant. Exh. 26. §. 3.

Ignis de modo rubi. Ex. 3. 2. est DEUS in B. Virgine conceptus, & natus, illasæ ejus virginitate. Ità Theodoretus, Rupertus, Bernardus, Gregor. Nyss. ubi nota: aptè virginitatem comparari rubo: quia per humilitatem, & asperitatem vitæ, conservanda: in deliciis enim castitas est in periculo. Cornelius hic. Quid DEUS in carne, nisi ignis in rubo? an non rubus spinosa, caro, quam assumpsit, plena doloribus, plena punctioibus, plena pœnalitatibus? S. Thom. Vill. f. 2.

Polyantb. Sacr. Tom. I.

in Nat. D. Quid sibi vult, ardere rubum, & non exuri? Unigenitum, Humanitatem assumptam, & virginalem uterum inhabitantem, immaculatam servaturum esse virginitatem? B. Theodoretus q. 6. in Ex. In rubo ignis, Filius Dei in utero Virginis. Hugo Card. hic.

Cujus fortitudo similis est Rhinocerotis. Num. 24. 8. Rhinoceros animal unicornè, tantæ fortitudinis, ut à nemine vincit; tantæ ferocitatis, ut à nemine contingi possit. Solummodò puellæ virginis (ut ajunt Physici) blanditias admittit, trahitur odore virginitatis; puellamque, cum in agro adesse persenserit, ultrò expetit, blandoque sinu gratanter indormit. Illic à venatore comprehensus confoditur. Hoc respiciens propheticus spiritus: *cujus, inquit, videlicet DEI, fortitudo similis est Rhinocerotis.* Fortissimus namque spirituum DEUS, velut unicornis, id est, singularis potentia DEUS incomprehensibilis, DEUS invictæ virtutis; postquam populum illum de Egypto eduxit, Virginem expetit, Virginem pudoris claustris inclusus est. Ex eo tantum comprehendi potuit, & occidi. S. Rupertus lib. 2. hic.

Ubi erat arca DEI. 1. Reg. 3. 3. Arca mirabilis; arca totos in se continens thesauros universæ divinitatis, fabrica est humani cordis; quod DEI Filio Spiritus Sanctus de virginali utero compegit. Et hujus arca illa typus extitit. S. Rupertus l. 2. in libros Reg. c. 26.

Incurvavit se super eum. 4. Reg. 4. 34. In Eliseo figura Domini præcessit; qui project se, ut mortuum erigeret. In quo Symbolum est, quòd nobis Christus commortuus sit, ut nobis resurgeret. Project se itaque usque ad nostram Christus fragilitatem; ut nos erigeret. Project se, non cecidit; sed erexit consortem. S. Ambros. ep. 17. Eliseus Christi figuram gerit: populus autem ex Gentibus iste erat peccato mortuus. Venit spiritualis Eliseus, ac ejus cuncta membra mortua deprehendit; os, oculos, manus, pedes: omninoque os mortuum erat, quod ad DEI laudem non aperiretur. Mortui erant oculi, qui univerforum DEUM nihil attendentes, creaturam præ Creatore colerent. Mortuæ erant manus, quæ dæmonibus fructificarent. Mortui pedes, qui adorationis causâ se diabolo inflecterent. Venit exquisitus Medicus, invenit corpus mortuum. Quid facit? totum se toti corpori imposuit. Quid est, quòd dicimus? tota plenitudo Deitatis totum nostrum hominem gestavit. S. Basilus Seleuc. orat. in Elif. & Sunamit.

Uuu u 2

Nunc

Nunc exurgam. Pl. 11. 6. A caelo, & in Filio apparebo. Quare non dicit, descendam de caelo? quia, qui ascendit, & elevatur, melius videtur. Hugo Card. hic.

Canticum.

Cantate ei canticum novum. Pl. 32. 3. Novum Canticum dicit Incarnationem Domini: quia Mundus singulari exultatione completus est; quâ Angeli canoris vocibus personarunt; laudantes, & dicentes: *gloria in altissimis DEO.* Cassiodorus hic. Quid tam novum, charissimi, quam quod omnipotens DEus Majestatis immensa, Patri coaeternus, & perpetui regni Dominus, ad infirmitates corporeas, & humilitatem, se inclinavit humanam. S. Gregor. Naz. hom. 5. in Nat. D.

Cantate Domino canticum novum. Pl. 149. 1. Hoc est canticum novum, Adventus, qui nunc refulsit in nobis, Verbi, qui erat in principio, & prius fuit. S. Clemens Alexandr. orat. adhi. ad Graec. Canticum novum, est S. Incarnationis arcanum; Nativitas mirabilis, doctrina salutaris; passio magistra tolerantiae; resurrectio spei nostrae certissimum documentum. Cassiodorus hic.

Ver.

Titulus Pl. 44. In finem pro iis his, qui mutabuntur. Porrò eos, qui mutandi sunt, flores Symmachus vocat. Aquila verò, & Theodoretus, *lilia.* Flores autem, & lilia, Ver producit. Spiritus verò ver, Salvatoris est adventus; in quo letata est, secundum Isaiaë vaticinationem, antiqua solitudo, & *floruit us lilium.* B. Theodoretus hic.

Hyems iransis. Cant. 2. 11. Quod praecessit Adventum suum, hyemem vocat; Ver autem id, quod post Adventum est subsecutum; aetatem verò Saeculum, quod expectatur. Theodoretus hic.

Flores apparuerunt in terra nostra. Cant. 2. 12. Aded malitiae hyems, & imber peccatorum, grassabatur ante Christi adventum; ut nulla rosa, vel lilia, in campis apparerent; non arbores florent, aut vites; & cuncta terra esset inanis. Urgente hac rigida hyeme Christus venit in terram nostram; ut illi finem imponeret. Unde & in medio hyemis natus est; ut simul cum illo rediret novum spirituale ver, quod est felicissimum tempus Legis Evangelicae. Tunc primitiae florum Christus flos campi in florida Nazareth conceptus, & nutritus. Apparere cum illo novi flores virtutum, perpetua Virginitas, paupertas spiritus, religiosa obedientia, mimicorum dilectio, profusio sanguinis &c. Vix conceptus est in utero matris; apparuit flos prophetarum Joannes: cum natus, apparuerunt florum tres ordines, Angelorum scilicet, Pastorum, & Magorum. Post consummatam redemptionem, Apostoli, Evangelistae, purpureae rosae Martyrum, candida lilia Virginum; variae violae Confessorum, Doctorum, ac Monachorum. de Ponte in Cant. Exh. 18.

Varia.

Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara. Pl. 56. 9. Gloria Patris DEI Filii, perfecta laus, & sempiterna musica; utpote summa Sapiencia: quae de corde nata ejusdem Patris aeterni musici, citharam nostrae humanitatis assumpsit. Rupertus l. 4. c. 5.

In laumeam extendam calcamentum meum. Pl. 59. 10. id est, ante plebem Gentium manifestabo Incarnationem meam. Calcamentum Christi Incarnatio. S. Anselm. lib. de vestim. &c. & actib. DEO attribuit. Per calcamenta, cum sint ex coris mortuorum animalium, significatur Humasitas Filij hominis Jesu Christi, in qua erat mortalitas, & passibilis, Idem in Matth. lib. 2.

Visti terram, & inebriasti eam. Pl. 64. 10. Ubi Verbum, sicut pluvia, descendit de caelo; venas mentis nostrae inebriavit praedicatione divina; excitavit virtutum studia diversarum; fructusque fidei, & castae devotionis, adolevit. S. Ambros. l. 13. in Pl. 118.

Descendes sicut pluvia in vellus. Pl. 71. 6. Quid hoc est? quoniam, cum DEI Filius venit, non ita venit, ut orbem terrarum concuteret; nec fulgura, & tonitura, emitteret; nec deniq; cum nuda Divinitate accessit: actum enim erat de omnibus rebus, si nuda Divinitate venisset. Et infra: non dixit, in terram, sed *in vellus:* etenim pluvia, cum in terram delabatur, sonitum edit; in lanam autem, aut vellus, delabens, strepitum nullum emitit: quippe lanæ mollities labentis aquae impetum, & vehementiam, frangit. S. Chrylost. hic. *Descendit ergo sicut pluvia in vellus,* placidè in placidam, quietè in quietam, suaviter in suavem, benignè in benignam, jucundè in jucundam. Rich. à S. Victore, Annot. in Pl. 71.

Vide, & visita vineam istam. Pl. 79. 15. Adventum S. Incarnationis exposculet; ut praesente cultore suo vinea plantata proficiat: sine quo nec fructus inferre poterat, nec proficuum haberet culturam. Cassiodor. hic.

Dominus regnavit, decorem induit est. Pl. 92. 1. Perpicuum est, prophetam appellavisse decorem, Corporis assumptionem. Vocat decentiam propriam carnem, non ob corporis naturam, sed ob virtutum perfectionem. S. Chrylost. t. 6. serm. de inob. hom.

Cerva charissima. Prov. 5. 19. Christus assimilatur cervæ, propter modum parienti. Incurvatur enim cervæ, ut pariat. Job. 39. 3. Sic Christus, ut pareret nos DEO Patri, incurvavit, id est, humiliavit, *formam servi accipiens.* Hugo Card. hic.

Miscuit vinum. Prov. 9. 2. Christus suam Divinitatem carni univit; tanquam vinum merum aqua diluens. Anastasius Nicens q. 40. in Script. Similiter intelligit S. Hieron. in c. 2. Ecclæ.

Sapientiae domus.

Sapientia edificavit sibi domum. Prov. 9. 1. Sapientia domum sibi condidit, cum Unigenitus DEI Filius in semetipso intra uterum

uterum Virginis, mediante animâ, humanum sibi corpus creavit. Sic quippe Corpus, Unigeniti domus Dei dicitur, sicut etiam templum vocatur. S. Greg. mor. l. 33. c. 15. *Edificavit &c.* id est, Corpus hominis assumptum in quo habitavit plenitudo Divinitatis. Sanct. Cæsarius hom. 7. id est, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* S. Rupertus l. 4. in lib. Reg. c. 10.

Osculum.

Osculetur me osculo oris sui. Cant. 1. 1. Tangat me dulcedine præsentiae suae; quem sapius à Prophetis promissum audivi. S. Isidorus hic. *Osculetur &c.* quod est dicere: obsecro, non semper, ad me erudiendam, Angelos, non Prophetas, destinet. Veniat jam aliquando ipse: qui tam diu promissus est; & præsentiae suae me luce informet; ac velut osculum offerens, propriò me ore alloquens confortet. V. Beda hic. Auet Sponsa ab ipso Sponsò deosculari, tantum non hæc verbis Patrem ipsius compellans: mitte mihi Unigenitum tuum, ò Domine! O Pater (quando tu Patris appellatione magis, quam Domini, delectaris,) nimium diu jam illum expecto, illum desidero. Laboravi, epistolae ejus accipiens per Patriarchas Prophetas, & Legislatores. Amplius ferre non possum amoris flammam: ignis est ardens, atque urens, in visceribus meis. B. Theodoret. hic.

Felix osculum, ac stupendâ dignatione mirabile! in quo non os ori imprimitur, sed Deus homini unitur. S. Bernardus s. 2. in Cant. Hoc est, Filius osculetur. Neque enim volo à Prophetis exosculari amplius, non à Patriarchis; sed ipse jam proximè accedat. Non vult per os solum Prophetarum erudiri, atque doceri; sed ipsemet, inquit, appropinquet; jamque me Filius ipse instruat. Os enim Dei Patris est Filius. Philo Carpath. hic.

Accubitus.

Dum esset Rex accubitus suo. Cant. 1. 11. Accubitum Regis tempus Incarnationis ejus appellat; per quam pro nobis humiliari, & ut nos erigeremur, ipse inclinari, dignatus est. V. Beda hic. Accubitus hujus regis, fuit Incarnatio ejus. Nardus dedit odorem suavitatis: cum enim Ecclesia considerat Deum pro se hominem factum; amplius ad specialium virtutum studium, & amorem Conditoris, accenditur. S. Thom. Aqu. hic.

Varia.

Stat post parietem nostrum. Cant. 2. 9. cum induitur velamine corporis nostri. S. Justus Orgel. hic.

Eccc iste venit saliens in montibus. Cant. 2. 8. Hæc verba innuunt divini Verbi Incarnationem, per quam animas in tenebris confidentes liberavit; jussu solò fugatis demonibus universis, quos montes appellat, ac deinde colles vocat. B. Theodoretus l. 2.

Ferculum fecit sibi Rex Salomon. Cant. 2. 9. Ferculum Divinitatis est Huma-

nitas Christi: hæc est enim quasi lectica, in qua recumbit, & quiescit Deitas Verbi, ait Philo Carpath.

Nuptiae.

Veni de Libano sponsa mea. Cant. 4. 8. Tunc facta est divina illa desponsatio celestis Sponsi ad Sponsam Ecclesiam, cum Dei Filius Humanitatem nostram in sanctissimo virginali utero mirabiliter sibi copulavit, & tanquam Sponsus de thalamo processit ad nuptias humani generis reparandi. Philo Carpath. hic.

Fecit nuptias filio suo. Matth. 22. 2. Tunc Deus Pater, & Rex, Filio suo nuptias fecit; quando illum incarnari voluit. Et nuptiarum istarum thalamus fuit uterus Virginis: in illo namque utero natura nostra humana conjuncta est naturæ Dei. S. Rupertus in c. 4. Osee. Hodie est solennitas Dei Patris, qui nuptias fecit Filio suo in desponsatione humanæ naturæ, quam hodie Filius sibi univit inseparabiliter. Hodie est multò magis solennitas humanæ naturæ; quia ejus salus incepit, & redemptio. S. Bonav. Medit. vitæ Chr. c. 4. de Incarnat. Humanæ naturæ Sponsus est illius Dux, & Princeps: Dei nimirum Verbum Caro factum. Victor Antiochen. de S. Matthæo.

Nuptia facta sunt in Cana Galilæe. Jo. 2. 1. Richardus à S. Laurent. l. 1. c. 5. *Cana Zelotypia, Galilæa transmigratio.* In Cana ergo Galilææ, id est, in quasi immoderata charitate, fecit naturam divinam transmigrare ad humanam.

Alia Symbola.

Mel, & lac, sub lingua ejus. Cant. 4. 11. Deus, & homo: mel divinitas, lac humanitas: mel de rore coeli venit, quia natura divina supra omnia est; lac de carne exprimitur, quia humanitas de deorsum assumpta est. Hugo Victor. s. assumpt. Virg.

Veni in hortum meum. Cant. 5. 1. Descendendo in uterum tuum, & assumendo carnem, ut verus homo nasceret, qui verus DEUS eram, veni in hortum meum. S. Rupertus hic.

Dilectus (Fraternus legit S. Ambr.) meus candidus, & rubicundus. Cant. 5. 10. Candidus claritate, divinâ, rubeus specie coloris humani, quem Sacramento Incarnationis assumpsit. Sanct. Ambrosius in Psalm. 118. f. 5. Candidus propter carnem, rubicundus propter sanguinem. Sanct. Gregor. Nilen. hom. 13. in Cant.

Eccc Dominus ascendens super nubem levem. Is. 19. 1. S. Cyrillus, Hier., Theodoret, Athanas., Aug., Bernardus: veniet Christus in nube levi, id est, in corpore concepto de Spiritu S. ex Sacra V. Maria. Sicut enim nubes ex spiritu, & vapore terræ, generatur; sic Christi Corpus formatum est ex Spiritu S. & terrenâ substantiâ. Corn. hic.

Dixit custos, venit manè &c. II. 21. 12. Ab ipsa primæ pravagationis hora, usque ad Christum, omnes sub nocte erant; & viam revertendi ad patriam, portam intrandi ad vitam, invenire non poterant: & idcirco veri diei manè desiderabant. Dixit itaque, *venit manè*. Manè desideratis, manè habetis: in adventum Filij mei suspiratis; citò veniet, quem quæritis. Richardus a S. Vict. l. de Verbo Incarn. cap. 3.

Spiritus Domini super me &c. II. 61. 1. Quando unxit me? quando concipiebar: in utero matris Dominus unxit me. Illic Dominus in regem unxit me; & in Sacerdotem quoque illic Dominus unxit me. S. Rupertus hic.

Magnus dies Jezrahel. Oleez 1. 11. Magnum diem Jezrahel vocat diem Incarnationis Christi, & Redemptionis; quò ipse collecturus erat Jezrahel, id est, semen Dei, putà populum Fidelem, tam ex Gentibus, quàm Judæis. Corn. in Zachar. c. 4.

Et ecce vir ascendens super equum rufum. Zach. 1. 8. In Christo Divinitas Humanitate, tanquam equò, usà est: unde & in Zacharia equus rufus ostenditur: & in Evangelio Samaritanus hominem à latronibus convulneratum jumento suo imposuisse legitur. Rupertus de div. offic. l. II. c. 13.

Jesus erat indutus vestimentis sordidis. Zach. 3. 3. Locutus est de Jesu Filio Dei: ut ostenderet, eum primò in humilitate, & carne, esse venturum: hæc enim est vestis Sordida. Lactantius l. 4. div. instit.

Ex Novo.

Visitavit, & fecit redemptionem plebis sue. Luc. 1. 68. in Incarnatione, ad instar solis illuminando Mundum. S. Vinc. Ferr. fer. 5. post Latrare.

Exijt, qui seminat. Luc. 8. 5. Allegoricè potest exponi de Incarnatione Filij Dei; quod seminatum in terra uteri Virginalis, conculcatum, id est, despectum est, à Judæis. *Volucres cæli comederunt illud*; id est, reges Orientis. *Supra petram* in conversatione, quia Judæi ipsam voluerunt lapidare. *Insuper spinas* in Coronatione. *In terram bonam*, in sepultura? *& ortum*, id est, resurgendo, *fecit fructum centuplum*. Idem f. D. Sexag.

Quis ex vobis homo, qui habet centum oves &c. Luc. 15. 4. Adventus ad quærendam ovem perditam Incarnatio est Filij Dei: imposito ovis in humeros, redemptio est humani generis in proprio corpore: reditus domum, resurrectio, & ascensio est in cælum. Cajetanus hic.

Cecidit super collum ejus. Luc. 15. 20. Cecidit, cum per Christum Divinitas tota, nostrà decumbit, & incumbit, in carne. S. Chrysol. l. 5.

Et ecce equus albus, & qui sedebat super illum, habebat arcum, & data enim ei corona. Apoc. 6. 2. Equus albus Humanitas Christi in qua multum fecit peccati contagium. Sessor Verbum, qui eam in omnibus

operibus suis regebat; à cujus nutu, & voluntate, neque tantillum unquam deviauit. Hic habebat in manu sinistra arcum, quò malos percutebat; & sagittas, id est, judicariam potestatem. S. Thom. Vill. D. Quing.

§. II.

Cur Incarnata secunda Persona?

DE Verbo vita. I. Jo. I. 1. Causa, cur Filius sit incarnatus, non Pater, aut Spiritus S. hæc est: quia Incarnatio idcirco facta est; ut per eam Deus se manifestaret hominibus: Verbi autem est, rem manifestam facere. Cornelius hic.

Filius est similitudo Dei. Angelus autem, & homo, assumpserat sibi similitudinem Dei. Debut ergo ille incarnari, cui specialiter injuria facta fuerat; ut istum misericorditer salvaret; illum justè damnaret. S. Anselmus in Elucidario.

Divina dispositio, quâ Filij Personam potius, quàm Patris, aut Spiritus S. incarnari complacuit, idcirco maximè miranda est: quia peccatum primi hominis maximè contra eundem Filium commissum est; ob cujus expiationem Filius ipse homo fieri dignatus est. Utique contra Filium, quia eum, qui Sapientia Patris est, superbe amulati sunt; id est, pares illi sese fore arbitrati sunt, habendo scientiam omnium. *Adam quasi unus ex nobis*, id est, quasi Filius, qui Sapientia Patris est; cujus aequalitatem appetivit, id est, scientiam boni, & mali. Unde miranda Divinitatis dispensatio, mira dignatio: ut ille, contra quem potissimum peccatum commissum est, scilicet Filius, intercessor apud Patrem accederet homo factus; & pro inimicis suis morte spontaneâ charitate addictus: tanquam si Isaac idcirco se patiatur immolari, ut Ismael in gratiam patris, ac matris veniat, suusque coheres fiat: qui ideo fuerat ejectus; quia se, non ipsum patrem, persequeretur. Rupertus l. II. c. 18.

Quid sibi vult, ut è tribus Personis, non Pater, non Spiritus S. advenerit, sed Filius? minime id factum, arbitror sine causâ. -- Quid agat Filius, videns pro se zelare Patrem, & nulli penitus parcere creaturæ? ecce, inquit, occasione mei creaturas suas Pater amittit? Alitudoinem meam primus Angelus affectavit; & populum, qui sibi credidit, habuit: sed continuo Patris Zelus graviter vindicavit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus suis, plagâ incurabili, castigatione crudeli. Scientiam quoque quæ nihilominus mea est, furripere homo voluit: & nè illi quidem misertus est, nec peperit oculus meus. -- Ergo ut sciant, quia & ego diligo Patrem: per me recipiat, quos quodammodo propter me amississe videtur. S. Bernardus l. 1. de adventu D.

Exigebat ratio, ac divinæ congruebat Sapientie, ut per ipsum humanum restauraretur genus, per quem conditum esse, sacra testantur eloquia Sancti. Laurentii, Just. lib. de spir. resurr. animæ.

Quoniam eodem habet res formari, & deformatam reformari; & omnia leguntur per Sapientiam esse facta Pf. 103. ~~24~~ necesse est, omnia per Sapientiam reformari. Imago ergo rationalis animæ, quæ ad totius Sapientiæ similitudinem legitur esse facta; per peccatum verò postmodum deformata in tantum, ut merito possit quæri, *cujus est hac imago?* per Sapientiam est necessarium reformanda. S. Bonav. in Sap. c. 6.

§ III.

Incarnatio opus stupendum potentie Dei.

Vina & C.

Ex Veteri, & Novo.

Quoniam *elevata est magnificentia tua.* Pf. 8. 2. Magnificentia Domini est Incarnationis arcanum. Inter cujus diversa miracula hoc nobis super omnia cognoscitur esse celebransum; quòd Deus dignatus sit homo fieri; & crucem pro omnium salute sustinuit. Cassiodorus hic.

Super semur tuum potentissime. Pf. 44. 4. Quoniam Deus Verbum carnis debilitati se conjuncturus erat pulchrè additur, *potentissime*: quoniam maximæ potentie demonstrationem habet; posse DEUM in humana esse natura. S. Basilii hic.

Excita potentiam tuam, & veni. Psal. 79. 3. Tanquam patientem, & otio utentem, DEUM excitat: omnem tuam, inquit, potentiam move, nostram salutem tractans. B. Theodoretus hic.

Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium Domini. Il. 51. 9. Ac si dicat: quid tam diu te contines in sinu Patris, o brachium Domini: consurge, & induere & fortem dilectionem, pulchram, & fortem obedientiæ charitatem. S. Rupertus hic.

Domine, audivi auditionem tuam. Habac. 3. 2. Sept. addunt: *consideravi opera tua, & obstupui, vel expavi.* Quod Sancti. Aug. l. 18 de Civit. 32. allegoricè refert ad opus Incarnationis Christi: quòd præ sui novitate, tantæque Majestatis exinanitione, stuporem, & sacrum honorem, ex sui reverentia incutit. Equidem si cum S. Magdalena sedentes, & abstracti, non aliud contempleremur totâ vitâ quàm hoc: *Verbum Caro factum est; Deus homo*; jugiter obstupesceremus. Et quò magis, ac diutius, illud contempleremur; in eo magis in stuporem, imo in extasim, raperemur. Corn. hic.

Et vocabunt nomen ejus Emmanuel. Matth. 1. 23. Nota: Christus ab Isaia, & Mattheo, non vocatur Emmanuel Jehova, vel Emmanuel Adonai, aut Eloim; sed *Emmanuel*; cum tamen hæc omnia sint nomina Dei: quia Jehova notat Dei essentiam, ut Ens primum, summum, & immensum. Adonai Dei Dominium. Elohim providentiam, & judicem omnium. El autem significat Dei robur, & omnipotentiam; quia Deus in Incarnatione summum robur, & potentiam ostendit, Cornelius hic.

Fecit potentiam in brachio suo. Luc. 1. 51. Communis, & vera, expositio intelligit Verbum Dei incarnatum. Alia dicuntur opera manuum, digitorum, seu unius digiti Dei. Pf. 101. 26. *opera manuum tuarum sunt caeli.* Pf. 8. 4. *quoniam videbo caelos tuos opera digitorum tuorum.* Ex. 8. 19. *Digi us Dei est hic* At Incarnatio; cum opus fuerit majoris negotij, integro Dei brachio opus fuit. Sylveira hic.

Missus est Angelus Gabriel. Luc. 1. 26. Gabriel denominatur à fortitudine Dei: tum quia in mysterio Incarnationis Verbi Dei tota ratio tacti est fortitudo, seu potentia facientis (nihil siquidem opus comparabile est operi, quò Verbum Caro factum est) tum quia annuntiabat Messiam non solum fortissimum ad debellandum, quæ sunt Carnis, Mundi, & demonum; sed Patrem totius veræ fortitudinis. Cajetanus hic.

Ex Patribus, & aliis.

Quid est magis tremendum? quòd se dedit Deus terris; aut, quòd vos dat caelo? quòd societatem carnis intrat ipse; aut quòd vos facit consortium Divinitatis intrare? quòd mortem sumit ipse; aut quòd vos resumat ex morte? quòd ipse in vestram nascitur servitutem; aut quòd sibi vos gignat in liberos? Est utique terribilis, quòd terra transfertur in caelum, homo pietatem mutatur, servitutis fors dominationis jura fortitur. S. Chrysolog. f. 67.

Abyssus planè impericrutabilis, Incarnationis Dominicæ Sacramentum, abyssus impenetrabilis. *Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis.* S. Bernardus l. 2. de Annunt. B. V.

Advertite lumen in lucerna testæ, solem in nube, Deum in homine, in luteo vasculo carnis nostræ splendorem gloriæ, candoremque lucis æternæ. Guarricus l. 2. de Nat. D.

Amplius Deus innotuisti in Filio, quàm in Mundo, & perfectius in homine, quàm in orbe. In hoc monstrasti, quis esses, quid sciperes, quid posses, quantumque amares, quantum ignosceres; quàm bonus, quàm pius, quàm misericors, & quàm magnificus esses. S. Thom. Vill. l. 3. in Nat. D.

Mirare, quòd in ipso principium junctum est cum postremo, Deus cum homine sexto die formatò. Æternum junctum est cum homine temporali in plenitudine temporum, de Virgine nato; simplicissimum cum summè composito; actualissimum cum summè passo, & mortuo; perfectissimum, & imensum, cum modico; summè unum cum individo composito, & à cæteris distincto, homine scilicet Jesu Christo. S. Bonavent. l. 1. c. 6.

Convenerunt in unum in illo thalamo Virginali Creator, & creatura; factor, & factura; Deus, & homo; Redemptor, & redemptus; captivitas, & redemptio; pretium, & emptum; amor, & amatus; mors, & vita; nobilitas, & abjecto; dives, & pauper; judex justus, & justè damnatus; liberans, & liberandus; æternum, & temporale; antiquum, & novum.

novum. Simon Cass. de gest. Salvat. l. 1. cap. 2.

Nullum ab æterno majus factum, quam Verbum Caro factum. Et cum in principio fecisset Deus ex nihilo cælum, & terram; excedit tamen, quod ejus Filius incarnatus sit. Idem. l. c. 1.

§. IV.

Incarnatio opus immensi amoris

Ex Veteri, & Novo.

Adam - ubi es? Gen. 3. 9. Ediscebat Deus, ut nobis fidem sterneret, etiam affectus humanos. Sciebat jam tunc suscepturus etiam ipsas substantias hominis, carnem, & animam; interrogare, quasi ignorans. *Adam ubi es?* Si igitur Deus ita se probat; quomodo tu Deus futurus ex JESU natalitio, non curas te exercere, an possis Dei actiones æmulari? Tertull. lib. de Prax.

Zelus Domini exercituum faciet hoc. If. 9. 7. Nota: zelus seu zelotypia, est animi affectus, inde natus; quod timer aliquis, ne ab alio occupetur, quod sibi soli optaret. Hinc sæpe zelus capitur pro amore. Sic ergo Dei Filius vehementer dilexit genus humanum; idem agrè tulit illud venisse in diaboli potestatem. Hoc zelò, & æmulatione incitatus voluit incarnari, atque in carne assumpta proeliò diabolum corrivalem suum expugnavit. Hinc Redemptio Christi sæpe in Scriptura tribuitur zelo ejus, quasi fonti. Quocirca S. Anselmus scripsit librum hoc titulò: Cur Deus homo? & respondet his Isaïæ verbis; zelus Domini exercituum fecit hoc. Cornelius hic.

Ego, ego ipse consolabor vos. If. 51. 12. Non legatus veniet, aut angelus; sed ego ego ipse consolabor vos consolatione propria, quæ nemo alius potest consolari vos. Paracletum; id est, consolatorem, ego habeo; Paracletum Spiritum S. ego vobis dabo. S. Rupert. hic.

Canticum Canticorum. Sunt in Scriptura veteris instrumenti Cantica insignia numero sex. Canticum Moyfi. Ex. 15. Ejusdem Deut. 32. tertium Annæ I. Reg. 2. quartum Isaïæ 12. quintum Ezechia regis. If. 38. Sextum Abacuc. 3. Septimum, & novissimum, est Canticum illud, maximi, & singularis beneficii Dei, Canticum amoris, quò DEUS in B. V. descendit. Et certè dicitur Canticum Canticorum: quia, quod in ea canitur, beneficium est omnium beneficiorum. Sanct. Rupertus Prologoin Cant.

Deus ab austro veniet, & sanctus de monte Pharan. S. Aug. Sic legit: *Deus de Theman veniet, & sanctus de monte umbroso.* Habac. 3. 3. Quod hic dictum est, de Theman veniet, alij interpretati sunt, ab Austro, vel ab aphrico; per quod significatur meridies: id est, fervor charitatis, & splendor veritatis. S. Aug. de Civ. l. 18. c. 32.

Deus ab Austro veniet. ib. Sicut Auster nubem pluviarum dulcium, ita charitas Spiritus

S. Christum cum pluvia gratiarum venire cogit. Sanct. Bonavent. l. 7. D. 1. adv. Ab Austro veniet, id est, ex calore charitatis. Cornelius hic.

Inventa est in utero - de Spiritu S. Matth. 1. 18. Cur non dicit Mattheus, in utero habens de Patre æterno, aut de Filio? Respond. id æquè verè eum dicere potuisse: opera enim SSS. Trinitatis ad extra omnibus tribus Personis sunt communia. Sed maluit dicere de Spiritu Sancto: quia sicut potentia appropriatur Patri, Sapientia Filio; sic amor, bonitas, gratia, quæ in Incarnatione maxime elucet, attribuitur Spiritui S. Sanct. Thomas 3. p. q. 32. a. 1. & seq. docet: Tò *de Spiritu Sancto*, significare: ex puro amore Dei, & Spiritus Sancti sine meritis hominum, per etiam esse Verbi Incarnationem. Cornelius hic.

Spiritus Sanctus superveniet in te. Luc. 1. 35. Cur hoc opus tribuitur Spiritui Sancto, cum omnia opera ad extra communia sint omnibus tribus Personis? Sanct. Thomas Aquin. 3. p. q. 52. a. 1. in corpore: Spiritus S. est amor Patris, & Filij; hoc autem opus Incarnationis ex Dei amore maximo provenit.

Ad quem accedentes lapidem vivum. 1. Petri 2. 4. Ut lapis suo pondere ex alto ruit; ita Christus amoris sui erga nos pondere de cælis descendit in terram. Cornelius hic.

Ex Patribus, & aliis.

DEUS amore venit ad homines, venit in homines, factus est homo. Amore Deus in visibilis servis suis factus est similis. S. Aug. Manual. c. 21.

Si DEUS peccatores non amaret, de cælo ad terras non descenderet. Idem tr. 49. in Joan.

Magnum mysterium! magnum divinæ dilectionis indicium! homo DEUM contemnens a DEO discessit; DEUS hominem diligens ad homines venit. Dilexit impium, ut faceret justum; dilexit infirmum, ut faceret sanum; dilexit perversum, ut faceret rectum; dilexit mortuum, ut faceret vivum. B. Fulgentius serm. de dupl. Nat. Chr.

Conscientia mihi testis est, Domine JESU! quid fecerim tibi; & Crux tua mihi testimonium perhibet; quid tu feceris mihi. Tu DEUS, & ego homo: & tamen pro me tu DEUS factus es homo. Tu Creator, & ego creatura: tu pro me dignatus es fieri creatura. Tu Dominus, nos servi: & pro servis dignatus es fieri servus. Sanct. Bernardus l. 13. in Con. D.

In nullo Deus sic commendat charitatem suam, quomodo in mysterio Incarnationis ejus, & Passionis: in nullo sic revelatur ejus pietas; in nullo sic apparet benignitas,

tas, quomodo in Humanitate. Idem f. de dil. DEO.

Cum in multis mirabilis, amabilisque, appareat Deus; in nullo tamen sic mirabile, amabilemque, suam hominibus patefecit charitatem, sicut cum Deus homo factus est. S. Laurent. Just. de casto connub. c. 23.

Nullum est tam evidens divinæ charitatis indicium, quam quod DEUS Creator omnium factus est creatura: Dominus noster factus est frater noster; Filius Dei factus est filius hominis. Sanct. Thomas Aquin. Opusc. 3. cap. 5.

Deus immortalis æternus, immutabilis, omnipotens, Creator omnium, ac Rector; summa Sapientia, cui cælum sedes, & terra scabellum pedum ejus; qui cuncta pugillō virtutis suæ continet; nullus egens; amore videtur hominis cælo descendit; utrum Virginis ingressus, Humanitatem nostram assumpsit. Philo. Carpath. c. 7. in Cant.

O charitas! quam pia, & quam opulenta! ô quam potens! nihil habet, qui te non habet. Tu Deum in hominem demutare voluisti. Tu Adam in Christo renovasti. Tu sola rogari non nosti: tu cæcorum oculus; tu pes claudorum; tu scutum fidelissimum viduarum: tu melior pupillorum, plus quam uterque, parens. Tibi oculos nunquam siccos esse; aut misericordia permittit, aut gaudium. Sanct. Zeno Ver. l. 2. ad Neophytos.

§. V.

Affinis præcedenti.

In Incarnatione Christus est frater noster.

Quis mihi det te fratrem meum &c. Cant. 8. 1. Vox ista antiqua iustorum optantium adventum Christi in carne. S. Isidorus hic. Ut sis frater secundum carnem, qui ametur, & gratiam præbeat, & misericordiam: non Dominum, qui timeatur, & poenam inferat. Hugo Card. hic.

Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Joan. 1. 12. Consideremus, fratres charissimi, quanta gratia Redemptoris nostri, quam magna sit multitudo dulcedinis ejus. Unicus ex Patre natus est, & noluit remanere unus. Descendit ad terram, ubi fratres sibi, quibus regnum Patris sui dare posset, acquireret; qui, quod ipse semper habebat per naturam, acciperent per gratiam. V. Beda hic. Se fecit pro nobis incarnatum, ut sibi essemus in Humanitate fratres, qui nequiveramus in Deitate: ac etiam essemus in æterna beatitudine cohæredes, qui facti sumus in Humanitate fratres. Simon Cass. de gest. Salv. l. 1. cap. 2.

Gratias tibi agimus Jesu Christi, quod creasti nos; sed creatos feris bestiis, mutis animalibus, præfecisti: Majora sunt visitationis tuæ munera. Visitatos majestatis tuæ consortijs honorasti, dicens: *narrabo nomen tuum*

Reliquis. Sac. Tom. I.

fratribus meis. Pl. 21. 23. Suscepto enim corpore frater es factus; nec Dominus esse desisti. S. Ambr. f. 20. in Pl. 118.

O amanda, & admiranda, dignatio! Deus immensæ gloriæ vermis contemptibilis fieri non despexit. Deus omnium, confervus servorum apparere voluisti. Parum tibi visum est, Patrem te nobis esse, & Dominum; frater noster esse dignatus es. S. Bernardus serm. de Pass. D.

Deus tuus factus est frater tuus. S. Bernardus f. 19. de div. affect. anima.

O dignatio mira! ô humilitas summa! ô charitas inexpectata! ô pietas stupenda! quando Deo unitur limus, summus fit imus, & fortissimus fit infirmus! Quid mirabilis? quid cogitari potest dulcius? quam Deum nostrum videre, factum esse fratrem nostrum? S. Bonav. f. 6. de Adv. D.

Verum & præter hoc, est aliud, quod in hoc nomine Filij hominis rememorantes, amplius delectemur. Etenim proximum, atque fratrem nostrum, sese vult intelligi, tam frequentem habens in ore suo appellationem Filij hominis. Sanct. Rupertus in Joan. l. 3.

§. VI.

Incarnatio opus summæ benignitatis, clementiæ &c.

Mare (transeunte Arcâ Testamenti) vidit, & fugit; Jordanis conversus est reversus. Pl. 113. 3. Ante carnis assumptionem mare vidit, & fugit, Jordanis &c. Assumpsit Corpus Dominus, ut mare videns sisteret, & Jordanis sine timore illum susciperet. S. Cyrillus Jerof. Catech. 12. q. d. Ante Incarnationem plurimum Deus præferbat Majestatem, graviæque in homines decernebat supplicia: sed postquam hominem induit, suavique humanitate erga omnes uti cœpit; calcari se mare patienter ferebat: nec fugiebat Jordanis, cum ad illum homo Deus venit. Didacus Niss. D. Palm. §. 5.

Verbum Caro factum est. Joan. 1. 14. Cur non dixit: Verbum homo factum est? Theophylactus: carnis meminit; ut ineffabilem ejus benignitatem obstupescamus. Anima enim cognitionem habet cum Deo; caro autem nullò modò communicat. Idecirco opinor, Evangelistam solò carnis nomine usum: non quod anima expers sit assumptionis; sed ad majorem ostensionem mirandi, & stupendi, Sacramenti.

Ubi venit plenitudo temporis. Gal. 4. 4. id est, de mittendo Filio. Dicitur plenum tempus propter plenitudinem gratiarum, quæ in eo dantur. Item propter impletionem promissorum. S. Thom. Aqu. hic Lect. 2.

Humanitas, & benignitas apparuit. Tit. 3. 4. Ubi Dei innotescit Humanitas, jam benignitas latere non potest. S. Bernardus f. 1. in Epiph.

X x x

Qua-

Quanta, & quàm ineffabilis pietas Redemptoris? hominem portavit ad cœlum, & Deum misit ad terras. S. August. l. 2. ser. 2. Pent.

Sic in se totum hominem verus DEUS, & summus, accepit; & sic plenitudo Divinitatis, veritate Divinæ, humanæque, substantiæ inconfusibiliter permanente, semetipsum plenè conjunxit homini: ut uninate deinceps in æternum manente Personæ, nec homo Christus à sua Divinitate, nec idem Deus Christus à sua posset Humanitate disjungi. S. Fulgentius l. 3. c. 8.

Semper quidem dilectissimi, diversis modis, multisque mensuris, humano generi Bonitas divina consuluit, & plurima providentiæ suæ munera omnibus retrò sæculis clementer impertit. Sed in novissimis temporibus omnem abundantiam solitæ benignitatis excessit in Christo ipsa ad peccatores misericordia, ipsa ad errantes Veritas, ipsa ad mortuos vita, descendit. S. Leo l. 4. in Nat. D.

Beneficium Incarnationis Filii Dei, donum est divinæ Majestatis, & largitatis; quò, majus in thesauris Dei inveniri non potuit. Est elemosyna, quâ miseriæ generis humani salvandi, atque relevandi, efficacior, atque convenientior, cogitari non possit. Est flamma divinæ charitatis, quâ calefaciendo, atque vivificando generi humano, de camino, & fornace, divinæ dilectionis ardentior, sive ferventior, emicare non potuit. S. Bernardus l. de Nat. D.

§. VII.

Incarnationis circumstantiæ, loci, temporis &c.

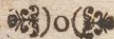
In civitatem - cui nomen Nazareth. Luc. 1. 26. Ubi castitatis, & munditiæ, mater, nisi in Nazareth, habitare debuerat? quæ flos, vel munditia, interpretatur. Eusebius Emis. D. 4. in adv. fer. 4.

Congruebat in flore florem concipit, in flore nutrir; in florum tempore, id est, in Vere, & Martio, nuntiari. Sanct. Bonavent. in 1. Luc.

Adam figuram CHRISTI gestavit: nam sicut ille sextâ die formatus est ad imaginem Dei; ita sextâ Mundi ætate Filius Dei carnis formam induit. S. Isidorus in Alleg. S. Script.

Eòdem die, quò primus homo conditus est missus est Angelus ad Virginem incorruptam. Simon Cass. l. 2.

Hoc potiùs mirandum; quomodo, qui Angelum miserat ad Virginem, ab Angelo inventus est esse cum Virgine. Itane velocior Angelò fuit Deus? ut festinantem nuntium celerior ipsè præveniret ad terras? Sanct. Bernardus. hom. 3. Sup. Miss.

§. VIII.

Incarnati Verbi humilitas.

Adorate scabellum pedum ejus. Psal. 98. 5. Verbi assumptum corpus, quamvis gloriosum, quamvis magnum, quamvis adorabile; tamen propter humilitatem Humanitatis, scabellum pedum compenter accipitur. Et quid mirum, si scabellum dicitur, qui se vermi comparavit? Cassiodorus hic.

Adhuc unum modicum est, & ego commovebo cœlum, & terram &c. Aggæi 2. 7. Cur cœlum, & terrâ, & mare, in Incarnatione Christi commota fuerint? causa est: quia quasi stupuerunt tantam Christi exanitionem, & charitatem. Corn. hic.

Verbum Caro factum est. Jo. 1. 14. Potuisset dicere: Verbum factum est anima, id est, homo animatus, & vivus: maluit tamen dicere caro: ut ostenderet; quantum Dei benignitas nostri amore pro nobis se exinaniverit. Cornelius hic. Quamvis appellatione Carnis intelligatur homo, Evangelista tamen non dicit, & verbum factum est homo, sed factum est caro: ad explicandam divinam dignitatem in hoc, quòd verbum factum est id, quòd est infimum in homine, scilicet caro. Cajetanus hic.

Omnium humanarum infirmitatum, vel injuriarum, quas pro nobis pertulit divina dignitas, sicut tempore primam, sic etiam humilitate ferè maximam, exitimo: quòd in utero concipit, in utero novem mensium tempore majestas illa incircumscripta passa est contineri. Ubi enim sic se exinanivit, aut quando ita penitus à se defecisse visus est? tantò tempore nihil illa virtus manifestum operatur. In utero sic est, quasi non sit. Sic omnipotentis virtus vacat, quasi nihil posset: & Verbum æternum sub silentio se premit. Guarricus sect. 3. de Annunt. B. V.

§. IX.

*Incarnatio quanta bona humano generi attulerit.**Ex Veteri, & Novo.*

Germinet terra herbam virentem. Gen. 1. 11. Vix Deus cœlum, terramque, condiderat, quando terrenæ miserans ariditatis inquit, germinet &c. & statim flores, fructusque, potulit; quibus dives, & pulchra, tellus exornabatur. Et adhuc cœli sordent sine sole frigent. Cur ita? Anastasius Sinaita l. 4. in Gen. Antè Deus ornavit terram, quam cœlum: tantquam si terra ante cœlum dirata sit Christi mysteriò, & adventu.

Vocem tuam audivi in paradiso, & timui. Gen. 3. 10. Sed dum angelus pastoribus dixit Luc. 2. 10. nolite timere, timore omnì depositò confidenter dicunt: *transseamus usque Bethleem v. 15.* Neque magi accedere eum formidârunt. Ubi Adam peccavit, Verbum necdum naturam assumpsit: sed cum homo natus, terrorem deposuit. S. Bernardus l. 1. de Nat. D. noli fugere, noli timere: non venit cum

cum armis; non puniendum, sed salvandum, requirit. Et nē dicas fortē etiam nunc: vocem tuam audivi, & abscondi me; ecce infans est, & sine voce. Nam vagientis vox magis miseranda est, quā timenda de Castil-
lo Illat. 58.

Modicum habuisti, antequam venirem ad te. Gen. 30. 30. Laban typus Mundi. Quid habebat hic Mundus, antequam Christus venit? quid? nisi modicum Legalis scientiæ, modicumque carnalium cæremontiarum. At nunc arves, inquit Christus, effectus es, benedixisti tibi DEUS ad introitum meum. Verē dives effectus est Mundus universus præclarā nimis veri Dei notitiā: benedixitque illi Deus ad introitum Christi Filij sui omni benedictione spirituali; quā & imprimis illi omnia peccata condonavit; & deinde multiplicia ei contulit Spiritus Sancti dona. Rupertus cap. 37. in Genes.

Annuntiate inter Gentes studia ejus. Psalm. 9. 12. Studia Symmachus arres exposuit; Aquila verō mutationes. Revera mutatio fuit rerum omnium maxima. Qui quondam inimici erant, amici sunt: longinqui proximi; servi filij. Qui in ignorantia erant, in cognitione sunt; qui intenebris, in luce; in spe vitæ, qui mortui erant. Pauperes hæredes regni colorum. Judæi procul, & Gentes propē; filij canes, & canes filij. Et hæ Salvatoris artes decoræ sunt: immortalitas pro mortalitate donata est, & per mortem vita; per dedecus decus; benedictio per maledictionem, per Crucem salus. Hæ sunt artes, hæc studia, Salvatoris nostri. B. Theodoretus hic.

Orietur in diebus ejus justitia, & abundantia pacis. Psal. 71. 7. Hic erit primus fructus Adventus Christi; vera justitatio, & verissima pax cum Deo, & cum omnibus hominibus. Robertus Bellarm. hic.

Ut jumentum factus sum apud se. Psal. 72. 23. Talia jumenta cognoscunt possessorem suum, & præsepe Domini sui; in quo positum est eis pissimum fœnum ipse, qui panis est Angelorum. Ipse enim est panis vivus, de quo vivere debuit homo. Sed quia homo jumentum factus est; & panis factus est fœnum; ut vel sic vivat de eo. -- Totus siquidem mihi datus, & totus in meos usus expensus est. Sanctus Bernardus ser. 3. in Circumcis.

Mare vidit, & fugit &c. Psalm. 113. 3. Fugit mare, & Jordanis, quia divinam præsentiam formidant. Non sic Jordanis, cum Christus inter ejus undas tingeretur. Matth. 3. 13. & ambularet super aquas maris Matth. 14. 26. S. Cyrillus Jeros. Catech. 12. venit Christus, ut baptizaretur, & sancti figeret baptisma: venit, ut miracula operaretur, ambulans super aquas maris: quoniam ante carnis assumptionem mare vitæ illum, & fugit; Jordanis conversus est retrorsum. Assumpsit corpus Dominus, ut mare videns su-

Polyanth. Sacr. Tom. I.

stineret, & Jordanis sinē timore illum susceperet. de Castil-
lo Illat. 58.

Benedictus fructus ventris. Luc. 1. 42. Dicitur Christus. Toletus Annot. 119. Elisabeth. vocat Christum fructum: hoc enim nominæ conficitur, in nostram utilitatem carnem sumptisse; sicut est fructus in utilitatem, & nutrimentum edentium.

Sol in artem ingrediens. Lem: Jam hyems transijt. S. Ambr. in Cant. 2. Ante adventum Christi hyems erat; venit Christus, fecit æstatem. Tunc omnia erant florum indiga, nuda virtutum: Passus est Christus, & omnia ceperunt novæ gratiæ fecundari gemitibus.

Ex Patribus, & aliis.

Non aliter nos dicere poteramus, quæ sunt Dei; nisi Magister noster, Verbum existens, homo factus fuisset. S. Irenæus l. 5. c. 1.

Hujus causæ gratiā Deus excelsus universorum opifex nostram accepit formam; ut Angelorum sanctimoniam ex cœlo deduceret. Sanct. Chrysost. serm. de Joseph.

Factus est per condescensionem nostræ Humanitatis, tanquam lac parvulorum; qui in sublimitate suæ Divinitatis Panis est angelorum: per carnem enim luximus Majestatem. B. Ivo l. de ass. B. V.

In ipso (incarnato) stat nostra perfectio, & etiam totius Mundi. Dicunt Geometrici: quod figura Sphærica, sive circularis, nunquam est perfecta, quousque finis jungatur principio. Deus fecit totum Mundum in figura Sphærica. Principium Mundi est Deus, finis fuit homo, quia ultimò fuit creatus. Figura ergo circularis, quando finis, scilicet homo, fuit unitus principio, scilicet DEO per benedictam Incarnationem. Ego primus, & ego novissimus; Deus, & homo. S. Vincent. Ferr. D. 2. Adv. l. 7.

§. X.

Incarnatio nostra gloria, honor, exaltatio.

Abijt in regionem longinquam, accipere sibi regnum. Luc. 19. 12. Rex æternus æternò Rege progenitus, peregrè profectus secundum corporis susceptionem; quia vias hominis tanquam iter ingressus alienum, in hunc Mundum venit, ut regnum sibi pararet de nobis, quibus ait Luc. 17. 21. regnum Dei intrà vos est. S. Ambr. l. 5. c. 6. de Fide.

Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Joan. 1. 12. Cur Joannes filiationem adoptivam connectit, cum Incarnatione? statim enim addit: Et verbum Caro factum est, v. 14. Ut sic nobis divini amoris aperiret magnitudinem. S. Aug. tr. 2. in Joan. Magna benevolentia! unicus natus est, & noluit manere unus. Multi homines, cum filios non habuerint, peractâ ætate adoptant sibi. Si autem habeat aliquis filium unicum, gaudet de illo; quia solus omnia possessurus est. Non sic Deus: unicum,

Xxx x 2

cun-

eundem ipsum, quem genuerat, misit in Mundum; ut non esset unus, sed fratres haberet adoptivos. Sylveira hic q. 45.

Tunc cœlum terra facta est, cum cœli Dominum contineret; quem omnibus manifestavit, ubique clarâ voce professa, cœlorum Regem adventasse. Sanct. Chrysostom. hom. 11. in Joan.

Magna mihi gloriatio, Domine, quod pro me cœlum, sidera, & alias creaturas, fecisti: sed multo sine comparatione mihi major gloriatio; quod pro me formam servi accipiens factus es similis mei. Magna mihi gloriatio, quod me cunctis animantibus præposuisti; sed sine ullâ comparatione major mihi gloriatio; quod pro me te Dominum universæ Creaturæ uai puellæ Virgini, & fabro, subdidisti. S. Laurent. Just. de incend. am. c. 4.

Corona nostra Caro Christi est; per hanc regnum cœlorum possidemus. S. Thom. Vill. l. 2. in Nat. D.

§. XI.

*Incarnationis fines nobis salu-
tares.*

Factus est homo in imaginem. Genes. 2. 7. Adam factus est ad formam Dei, ut esset dominus omnium: & CHRISTUS factus est ad formam hominis, jam miseri, ut esset servus omnium. Hugo Card. hic.

Ex ea, quæ fuit Uria. Math. 1. 6. Notandum: in genealogia Salvatoris nullam sanctarum assumi mulierum; sed eas, quas Scriptura reprehendit: ut, qui propter peccatores venerat, de peccatoribus natus, omnium peccata deleter. Sanct. Hieronym. lib. 1. c. 1. in Matth.

Conversabatur DEUS, ut homo divina agere doceretur. Ex æquo agebat DEUS cum homine, ut homo ex æquo cum DEO agere posset. DEUS pusillus inventus est, ut homo maximus fieret. Tertull. l. 1. adv. Marcionem.

Relinquentes homines Deum, fabricaverunt idola: Deo itaque in humana naturâ falsò adorato, DEUS verè homo factus est, ut solveretur saltum. Sanct. Cyrill. Jeros. Catech. 12.

Sicut cum picta uspiam imago exterioribus foridibus ferme fuerit oblitterata, rursus illum advenire necesse est, cujus est forma, ut in eadem tabula possit imago renovari: Ità, & sanctissimus Filius, imago scilicet Patris, ad

nostra descendit; ut factum ad imaginem suam hominem renovaret, ac per remissionem peccatorum ante perditum inveniret. Sanct. Athanasius Alex. lib. de Incarnatione Verbi.

Quia Verbum ipsum mori possibile non erat, quippe immortale; corpus sibi, quod mori posset, assumpsit: ut ipsum quasi proprium pro omnibus immolaret. Idem ibidem.

Quid est illius Incarnationis Dominicæ mysteriò factum? nisi ut divitiâ unirentur, & discordantia pacarentur. S. Fulgentius l. 2. ad Monimum.

Propter liberandum hominem ab æterna morte factus est homo. Sanct. Leo l. 1. in Nat. D.

Ideo filius hominis est factus, ut nos filij DEI esse possimus. Idem l. 6. in eadem fol.

Gaudeamus, quia venit regnurus in terra, ut nos cum illo regnare possimus in cœlo. S. Chrysol. l. 144.

Ad vitiatam, læsamque imaginem, imaginis ipsum auctorem, bonitatis cum coloribus reformaturum mittit. S. Basilus Seleuc. Orat. de Incarnat. D.

Venit secundus Adam, ut imaginem in nobis suam, ac similitudinem, exemplis suis restauraret. V. Beda hexam.

Tota dispensatio Humanitatis CHRISTI nihil aliud intendit, nihil aliud fecit; nisi ut intentionem nostram ad superna dirigeret; & expletò tempore nostræ mortalitatis, ad manifestandam visionem sui perduceret. B. Ivo Carnot. l. in Ascens.

Inducta nostræ confusione miseræ beatæ Misericordia Dei; ut ab ipsa liberati æternâ beatitudine potiremur. Simon Cass. de gest. Salv. l. 1. c. 2.

§. XII.

Incarnatio honoranda.

Fueruntque ei obviam Angeli Dei. Genes. 32. 1. Agar apparet unus Angelus. Genes. 16. 7. Et Gedeoni Judic. 6. 11. Et Marti Samson Judic. 13. 3. At verò Jacob obviam plurimi. Disparitatem dat Sanct. Gabriel Luc. 1. 32. *regnabit in domo Jacob.* Cum in ejus domo jam CHRISTI sedes cernebatur; non mirum, quod certatim omnes Angeli ad ipsum veniant. Vide Origenem tom. 2. Sylveira in Luc. 1.

TITULUS VI. INCONSTANTIA.

§. I.

Symbola, & Similitudines.

Ex Veteri.

Fecit DEUS firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento. Gen. 1. 7. In hoc secundo die notandum est, quia operis laudatio deest, quæ in cæteris diebus apposta est. Cur ita Spiritui S. complacitum sit? merito quæri solet. Ad quod respondendum: quia decet unum quid totum esse, quod jure diceatur bene factum. At verò firmamentum una quidem, & pulchra species est; veruntamen, juxta intentionem operantis, unum quid totum non est. Quid enim intendebat ille architectus DEUS, cum dixit: *fiat firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis?* hoc utique, ut faceret mundi hujus amplam domum, pulchram domum; cujus quasi tectum hoc firmamentum. Rupertus in Gen. 1. 1. c. 30. Nota: quod hujus secundi diei operi non adhibetur benedictio: quia opus hujus diei inexpletum tertîa die perficitur. Hugo Card. hic.

Primogenitum asini redimes ovis, sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Ex. 34. 20. Cur exclusus? Pierius Valerianus ait: alinum fuisse veteribus symbolum ejus, qui magnò animò rem aliquam aggreditur, sed non proficitur, cum Lem *Egredium principium civo destitutum.* Hæc ille l. 14. c. 6.

Asinus cum cursum inicit; licet contentis nervis id faciat, mox conquiescit, & subsistit. Didacus Niss. D. Sexag. §. 5.

Et hic aspectus eorum: similitudo hominis in eis, quatuor facies uni. Ezech. 1. 5. 6. Unus homo quatuor faciebus præditus ostenditur. Justinus M. q. 44. Cicur animal est homo, ferum leo, grave vitulus, volatile, & leve, aquila. His vultibus præditus homo, qui singulis horis alios vultus ostendit: nunc eicur ut homo; horâ proximâ iratus ut leo; post horam gravis, ut vitulus; hæc terminatâ levis ut aquila. Escobar t. 1. mir. Chr. obs. 6.

Caput aureum. Dan. 2. 32. Sensim statua illa in ima magis defecit: sic nemo repente fit pessimus, sed gradatim in pessima descendit. Geminiani l. 8. similit. c. 34. Statua hæc erat Salomon: Caput aureum. 3. Reg. 3. 3. *dilexit Salomon Dominum, ambulans in præceptis David patris sui.* Pectus, & brachia, argentea. ib. c. 10. 26. *Congregavitque Salomon currus, & equites &c.* Nondum aded malus; sed non amplius, ut antea, aureus. Paulatim cœpit esse areus. ib. c. 11. 1. *Res autem Salomon adamavit mulieres &c.* Ex areo planè factus est ferreus: nam subditos, ob nimium aulæ luxum, tributis miserè vexavit. Hoc illi, post Salomonem jam sepultum, Ro-

boamo filio quæsti ib. 12. 4. *pater tuus durissimum jugum imposuit nobis &c.* Tandem in turpe lutum defuit: *cumque jam esset senex, depravatam est cor ejus &c.* ib. c. 11. 4. Drexelius in Daniele c. 5. §. 2.

O confusibiles operarios! qui initio conversionis suæ opus suum inchoant in auro, & tandem consummant in luto. Richardus à S. Vict. de erudit. hom. l. 1. c. 23.

Ex Novo.

Arundinem vento agitatam? Matth. 11. 7. Arundines sumus, nullâ validioris naturæ radice fundati. Et, si levis aspiraverit superioris aura successus; vagò motu proximos verberamus; inopes ad suffragandum, faciles ad nocendum. Arundines fluvios amant; & nos labentia mundi caduca delectant. S. Ambros. in Luc. 6. l. 5.

Alia ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, aliud concessum, aliud sexagesimum, aliud trigésimum. Matth. 13. 8. Joannes Climac. f. 47. vide, quomodo illa terra, etiam bona, incipiens à centesimo deficit in trigésimo.

Lunaticus est. Matth. 17. 14. Mihi videtur, juxta tropologiam, lunaticus esse, qui per horarum momenta mutatur ad vitia; nec persistit in incepto, sed crescit, atque decrevit. S. Hier. c. 16. in Matth.

Et arundinem in dextera ejus. Matth. 27. 29. Arundo comprehenditur in manu ejus: ut humana fragilitas jam non sicut arundo moveatur à vento; sed operibus Christi comprobata firmetur. S. Ambros. l. 10. in Luc. apud Pinna in Eccl. Ethol. 168.

Natum arvis, quia non habebat humorem. Luc. 8. 6. Non satis est, alacriter cœpisse; sed, qui in finem perseveraverit, ille beatus erit. Didacus Niss. D. Sexag. §. 5.

Ut gustavis - aquam vinum factam. Joan. 2. 9. Sunt plerique hominum, nullâ aquâ meliores, frigidi, fluentes, temper mutabiles. Hujusmodi homines ad Dominum adducendi sunt, ut eorum voluntates in vini similitudinem transferat, nè amplius labantur; sed firmitatem nacti sibi ex proximo lætitiæ efficiantur auctores S. Chrysof. hom. 21. in Joan.

Ex Patribus, & aliis.

Quid mutabilitas, nisi mors quædam est; quæ, dum rem quamlibet in aliam immutat quasi occidit, quod fuerat; ut incipiat esse, quod non erat. S. Gregor. moral. lib. 12; cap. 17.

Res omnis, quantum habet de mutatione, tantum habet de non esse. S. Cyrillus in Apol. l. 1. c. 26.